

אחריותם של יצרני תוכנות בגין פגמים במוצריהם, נזקים למשתמשים - ניהול סיכונים וביטוח

מאת

יחיאל רוזנטראוב - יועץ ביטוח

מבוא

השימוש בתוכנות במחשבים, במכונות וציוד בתעשייה, ברפואה, בחקלאות ולמעשה בכל תחומי המשק, הולך ומתרחב וכמעט ואין עיסוק ותחום בו לא שולבו תוכנות על מנת להגביר תפוקות, לשפר וליעל ביצועים, להחליף כוח אדם, לתכנן ולפקח על תהליכים ולחסוך זמן יקר. תקצר היריעה מלפרט את כל מעלותיו של המוצר הנקרא "תוכנה" (SOFTWARE) והמשתלב בכל התחומים. אולם, בצד הביצועים והשיפורים המרשימים והמדהימים שהתוכנה הכניסה לחיינו, הסיכון של פגמים בתוכנה והנזקים העלולים להיגרם כתוצאה מכך, - שלעיתים הם כבדים ביותר - גורמים לכך שיצרני התוכנות מחפשים בלי הרף ביטוח מתאים שיגן עליהם מפני התוצאות ההרסניות העלולות לצמוח למשתמש מפגמים בתוכנה.

המבטחים, רואים במוצר התוכנה מוצר בעל רמת סיכון גבוהה במיוחד ועל כן קשה ביותר ליצרני התוכנות ולעיתים אפילו בלתי אפשרי להשיג ביטוח מתאים לכיסוי חבותם הן מבחינת היקף הכיסוי והן לעניין גבולות אחריות הולמים.

מאמר זה ינסה להציג מצד אחד את הבעייתיות המיוחדת של המוצר הנקרא "תוכנה", הסיכונים הטמונים בו והגורמים להם, הדרכים אותם ממליצים ליצרנים מומחים בענף התוכנה לנקוט על מנת לשפר את איכות התוכנה ולהקטין את הסיכונים. כל זאת תוך הצגת דוגמאות, מקרים ואירועים שעלולים לגרום ובעבר אף גרמו לנזקים בגין פגמים בתוכנות ששוקו ללקוחות והופעלו על ידם בעסקיהם. מצד שני, ינסה להציג את כלים לניהול סיכונים והביטוח המתאים לכיסוי חבותם של יצרני תוכנה בגין פגמים במוצריהם, תוך הבחנות בין סוגי תוכנות לעניין "רמת הסיכון" והביטוחים המתאימים בשוק לכיסוי אחריותם של יצרני התוכנות.

יצור תוכנות, פגמים ושגיאות, בדיקות איכות

יש הטוענים שאפילו המתכנתים המעולים ביותר והמוכשרים ביותר לא מסוגלים להימנע מטעויות בעת כתיבת תוכנה, על כן סבורים בעלי ניסיון רב בענף כי ללא קביעת סטנדרטים מחמירים של ביצוע בדיקות איכות של התוכנה בכל השלבים על מנת למנוע או להקטין בצורה משמעותית את הסיכון לנזקים העלולים להיגרם ללקוחות על ידי שגיאות תכנות, יחשפו הלקוחות לביצועים שגויים של התוכנה ברמה כזו או אחרת. כאשר התוכנה נמצאת כבר בשלב הסופי דורשים המומחים כי לפני שיווק התוכנה תבוצע הרצת התוכנה על עותקי קבצים או פעילויות אמיתיים. דהיינו, הדמיית פעילות אמיתית. משמעות הבדיקות האמורות, בדיקת התוכנה והרצתה בתנאי עבודה קרובים כמעט ב 100 אחוז לתנאי עבודה אמיתיים. במקום שהפגמים והתקלות יתגלו על ידי הלקוחות ויגרמו להם נזקים, יתגלו הפגמים והתקלות במעבדות היצרן ויאוצו אותו לנקוט בפעילות תיקון התוכנה עוד לפני הוצאתה לשוק, כמוצר מסחרי. כיום אף קיימת תופעה ברוכה של יצרני תוכנות - על פי רוב מצד הגדולים והמבוססים שביניהם - אשר מחלקים חינם אלפי עותקים של התוכנה לאחר בדיקות מעבדה קפדניות, אולם לפני הוצאתה לשוק למכירה - לקהל יעד לצרכי ניסוי בתנאי אמת מושלמים. רק לאחר קבלת התרשמות מצד

אותו קהל יעד וביצוע שיפורים ותיקונים נוספים כמתחייב, דבר הלוך גם הוא מספר חודשים, מוצאת התוכנה למכירה ללקוחות.

אלא, שלא תמיד נערך היצרן לבצע הדמיית פעולות אמת בהיקף גדול. לעיתים יותר מדי קרובות נעשה הדבר בהיקף קטן ביותר "כתרגיל בדיקה" ואז יש חשש סביר, שהיצרן לא יצליח לעלות על פגמים חבויים העלולים לצוף אצל הלקוחות בזמן ביצוע עבודות אמת. לעיתים מגלים הלקוחות שהתוכנה מכילה שיבושים רציניים, תפקודה לקוי ואינו אמין. רוב רובם של שיבושים אלו ניתן היה לגלות במעבדות היצרן.

הבטחות לשיפור התוכנה בגרסאות הבאות אינו פותר את הבעיה העכשווית ללקוחות שרכשו את התוכנה. לעיתים גילוי השיבוש מתרחש לאחר שבוצעה פעולה זו או אחרת ותוצאותיה אינן תואמות את המצב בפועל. גם כאשר מגיעה ליצרן התוכנה, ידיעה על פגם בתוכנה ששיווק בדרך כלל, הוא אינו מתנדב להזהיר את הלקוחות מראש, או מוציא תיקון מידי. סביר שהפגם ימצא את תיקונו בגרסה הבאה של התוכנה. ידוע על תוכנות מלאי אשר גרמו לרישומים משובשים הן על ידי רישום מוטעה של חומרי גלם, מוצרים שגרמו לעיתים לעצירת תהליכי ייצור או שיווק ומכירה, כאשר ברישומים נמצא מלאי מספיק ואילו בפועל במחסנים כמעט אלו חומרי הגלם לייצור או המוצרים לשיווק ומכירה. היו גם מקרים של אי עמידה בהתחייבויות כלפי לקוחות לשיווק מוצרים מהמלאי, כאשר התברר שהתחייבות כלפי הלקוחות לשלוח את אותם סוגי המוצרים ניתנה על סמך רישומי תוכנת המלאי, כאשר בפועל לא היה מלאי מוצרים מספיק מאותו סוג במחסנים, דבר שגרם להפרת חוזים ונזקים כבדים. תוכנות המלאי במקרים אלו טיפלו לא נכון בסימני מוצרים ותאריכים כאשר לא נעשו על ידי התוכנה הצלבות מחייבות של הנתונים והתראות על ידי הודעות מתאימות. לעיתים בדיקת מלאי נרשמה כהוצאת סחורה מהמחסן והוצאה בפועל של סחורות לא נרשמה מאחר ונקראה כבדיקת כמות מלאי.

הגורמים לשגיאות וטעויות בתוכנות

מספר גורמים חוברים על פי רוב יחד ובהם יש לתלות את האשם בשגיאות והטעויות בתוכנות.

א. תחרות

ענף התוכנות היא תחרותי ביותר ועל כן הרצון העז של יצרני התוכנות להקדים את מתחריהם ולצאת ראשונים במוצר, גורם לא אחת לדילוג על שלבים בייצור המוצר. מדובר על פי רוב "במקרה הטוב" בתהליך קצר יותר של בדיקות התוכנה בכל השלבים לרבות בשלבי התכנון. לעיתים, כאשר נודע ליצרן תוכנה מסוימת כי יצרן אחר מפתח תוכנה דומה ועומד לצאת לשוק בקרוב, הוא נלחץ ולכך יש לפעמים השפעה גם על הזמן שהוא מקדיש לפיתוח ובהכרח גם על רמת הביצועים של התוכנה.

ב. עלויות

יש הטוענים כי עלויות בדיקות התוכנה הן בין 30 אחוז ל-40 אחוז מעלות פיתוח התוכנה. על ידי דילוג וצמצום היקף הבדיקות, סבורים לעיתים חלק מהיצרנים יוקטנו העלויות. התוצאה היא כאמור הסתכנות בתוכנה לא יעילה ויותר חמור, בתוכנה בעייתית ומסוכנת.

ג. מפרטים

לעיתים כבר בשלב כתיבת מפרטי התוכנה - שלב התכנון - נעשות השגיאות העיקריות, כאשר המפרטים אינם מושלמים ולא מתמודדים עם כל המצבים המתחייבים. משמעות הדבר תכנון באיכות נמוכה על כל המשתמע מכך, דבר הגורם לתגובות לא סבירות במצבים שונים.

ד. קידוד

זלזול בשלב הטכני לכאורה של הקידוד, כאשר נעשה קידוד לא זהיר, לא מהימן חוסר בדיקה רצינית של הקידוד יש בו כדי לגרום לתקלות קשות.

ה. דרישות ולחצים מצד היצרנים על המתכנתים

דרישות יצרני התוכנה מהמתכנתים שלהם לביצוע מהיר ועומס משימות בא לעיתים קרובות על חשבון האיכות וגורם להגדלת כמות השגיאות הנעשות תוך כדי עבודת התכנות.

הסיכונים בתוכנות מדף לעומת תוכנה ללקוח ספציפי - תוכנת פרויקט

רמת הסיכון להיווצרות תקלות בתוכנות ספציפיות הנבנות על ידי היצרן במיוחד ללקוח מסוים לתחום פעילותו גבוהה לאין שיעור לעומת תוכנת מדף הבאה לשרת ציבור לקוחות רחב ואשר בה על פי רוב ניתן להניח כי נלקחו בתכנון המפרטים הנתונים והפעולות על בסיס מכנה משותף רחב.

בתוכנות המפותחות על ידי יצרן התוכנה ללקוחות ספציפיים, יש לבצע מפרטים ברמה גבוהה ביותר, תוך סקירת כל הפעילות היכולה להשפיע על ביצועי התוכנה. חשיבות ההטמעה של הפעילות הייחודית בכל שלבי התכנון והביצוע היא קריטית ועל כן כל אי הבנה או התעלמות ממצב מסוים בשלבי הפיתוח יכולה להיות הרת אסון אחר כך בהפעלת התוכנה וביצועיה. על כן יצרני התוכנה חייבים להבין את כל הפעילות הייחודיות שבגינה הם מפתחים את התוכנה הספציפית, על מנת להקטין את הסיכון של שגיאות תכנוניות. יש שהמתכנתים יושבים חודשים רבים אצל אותו לקוח ספציפי על מנת ללמוד את כל הפעילויות. לפני מספר שנים הגישה סוכנות ביטוח תביעה משפטית כנגד יצרן תוכנה בגין כשל בפעולתה של תוכנה למערך פיננסי שפיתחה עבורה במשך 30 חודש. התברר כי היה פער בין דרישות הלקוח לבין ביצועי התוכנה שפותחה על ידי היצרן.

הסיכונים של פיתוח תוכנה ספציפית קיימים גם - אם כי לא באותו היקף - כאשר יצרן תוכנת מדף מתחייב להתאים את תוכנת המדף שלו לדרישות מיוחדות של הלקוח הספציפי על ידי הכנסת שינויים מיוחדים לאותו לקוח. ככל שהיצרן ימעיט בביצוע שינויים מהותיים כן סביר להניח שיקטן הסיכון לשגיאות ופגמים. אולם אם יתפתה היצרן לטפל בתוכנת המדף על ידי ביצוע שינויים יסודיים, יתברר לו שהדבר מחייב כמעט בניית התוכנה מראשיתה על כל המשתמע מכך. אולם מאחר ואין הלקוח הספציפי מוכן לשלם עבור תוכנה ספציפית והיצרן לא רוצה להפסיד לקוח, הוא מסתכן לעיתים על ידי קיצורי דרך הגורמים לתחילתם של אי הבנות שמהן קצרה הדרך לתביעות.

אמצעים להקטנת סיכונים על ידי יצרן התוכנה

כאמור, מומחים טוענים כי נתן להקטין בצורה משמעותית ולמנוע תקלות חמורות על ידי:

א. ביצוע בדיקות איכות צמודות בכל שלב ושלב;

ב. נאמנות לתכנון המקורי;

ג. כל שינוי או חידוש בתכנון בשלבי הביצוע חייב להבחן על השלכותיו לגבי השלבים שכבר הושלמו לכאורה ולקשרים בין השינוי לבין התכנון המקורי בכל השלבים;

ד. בדיקות צולבות;

ה. הרצת התוכנה בתנאי עבודה אמיתיים.

יצרני תוכנות שנקטו בצעדים אלו טענו שיש בדרישות המומחים כדי לצמצם בצורה משמעותית את הסיכון לשגיאות רציניות ובעייתיות, אם כי במחיר עלות נוספת של הוצאות הפיתול של התוכנה.

סוגי הנזקים למשתמשים

יש להבחין בין מספר סוגי נזקים בגין תוכנות :-

א. אי התאמה של התוכנה לדרישות הלקוח - אי התאמת המוצר לייעודו. התוכנה אינה מבצעת את הנדרש ממנה או שהיא מבצעת רק חלק מהדרישות ;

ב. התוכנה מבצעת את הנדרש ממנה אולם בצורה לא נכונה, מתגלות שגיאות קשות בביצועים, שיש בהם כדי לגרום נזקים ללקוח כתוצאה משימוש בה.

לגבי הנזקים בקטגוריה הראשונה, מדובר במוצר פגום, כאשר הנזק ללקוח מתבטא באי ביצוע הנדרש על פי הציפיות מהתוכנה כפי שהתחייב והבטיח היצרן בפרסומיו לרבות אריזת התוכנה. כאשר מדובר בתוכנה שעלותה מאות דולרים, הנזק אולי לא כל כך גדול, אולם כאשר מדובר בתוכנה שעלותה עשרות אלפי דולרים, או שנבנתה במיוחד עבור הלקוח בהשקעה של מאות אלפי דולרים, הסיפור אחר לגמרי והנזקים יכולים להיות עצומים, לרבות שיבושים חמורים ועד שיתוך כל מערך הפעילות העסקית של הלקוח, כשעבר בפועל לעבודה בתוכנה החדשה.

בקטגורי השנייה מדובר בביצועים לא אמינים ורשלניים של התוכנה אשר גורמים לנזקים ללקוחות: נזקים כספיים, נזקי רכוש או נזקי גוף.

א. כאשר תוכנה כזאת מותקנת בציד תעשייתי היא לדוגמה יכולה לבצע עבודות לא מדויקות ולגרום נזק שמשמעותו בזבוז חומרי גלם ועלויות עבודה בגין מוצר פגום שיוצר על פי התוכנה. לעיתים אפילו נזק נוסף למוצר אחר בו אותו מוצר מהווה רכיב. בזמנו פורסם על איום מצד מדינה זרה לתבוע מיליוני דולרים מחברה ישראלית גדולה שיצרה עבור אותה מדינה מתקן לתרגול שאינו פועל. התברר כי מערכת המתקן נתקעת. יצרן המתקן טען כי התוכנה שפותחה על ידי קבלן משנה שלו אינה מתאימה למערכת ואילו קבלן המשנה טען שהמחשב לא מתאים לתוכנה.

ב. כאשר תוכנה כזאת מותקנת במחשב והיא לדוגמה תוכנה לביצוע חישובים כלכליים, מלאי, התאמת חשבונות וכיוצ"ב, הנזק העלול להיגרם הוא נזק כספי בגין הטעויות שהיא עושה. אחד המקרים הידועים, הקשים והעצובים - שנגרר במשך קרוב לשמונה שנים בבתי המשפט עד לפסק הדין - הוא על עסק מאד ותיק וסולידי למתן שירותים למשרדי רואי חשבון ומנהלי חשבונות שהיה קיים עשרות שנים. כאשר החליט העסק להתמחשב התחילו צרותיו. סופו של דבר בגלל תפקוד לקוי של הציוד והתוכנה שרכש, קרס העסק תוך הפסדים כבדים לבעליו. בבית המשפט התברר כי המערכת פלטה נתונים שגויים, מאזנים ללקוחות נמצאו שגויים, נתונים שהוקלדו נעלמו ובמקומם הופיעו נתונים אחרים לא נכונים, זמן העבודה הלך וגדל. המשרד שהתמחה בביצוע מהיר של עבודות לקוחותיו בתוך זמן קצר של 24 עד 48 שעות לא הצליח לעמוד בהתחייבויותיו ונאלץ לחסל את עסקו. מומחה שמינה בית המשפט קבע כי התוכנה שהייתה חדשה עמדה בדרישות בסיסיות של הנהלת חשבונות, אולם לא נוקתה מ"בגים" ולא לוותה בחומר הדרכה מתאים. בפסק הדין חייב השופט את היצרן שסיפק את כל המערכת לקחת חזרה את הציוד והתוכנה, להחזיר לתובעים את הסכומים ששילמו עבורם, ובנוסף לפצות אותם ב 50,000 דולר ולשאת בכל הוצאות ההתדיינות המשפטית (שנמשכו במשך כשמונה שנים).

ג. כאשר תוכנה כזאת מותקנת בצידו רפואי היא יכולה לגרום לנזקי גוף לחולים או נבדקים כתוצאה מפגמים בהפעלת אותו ציוד או במתן דיאגנוזה לא נכונה או לא מדויקת.

ביטוח, ניהול סיכונים וניסיונות להגבלת אחריותם של יצרני וספקי תוכנות

אפשר לסווג את סוגי הנזקים בגין תוכנה פגומה לפי אפשרויות המענה הביטוחי:

א. **ביטוח חבות המוצר בשילוב עם אחריות מקצועית** - סוג ביטוח זה בא להגן על יצרן התוכנה מפני תביעות משתמשים כתוצאה מנזקים הנגרמים להם בגין פגמים בתוכנה: נזקים כספיים, נזקים לרכוש ונזקי גוף. פגמים שנוצרו בכל תהליך יצור המוצר, החל משלב התכנון וכלה בשלב מכירת המוצר.

ב. **ביטוח איכות המוצר או טיב המוצר - ערבות למוצר** - סוג ביטוח זה בא להגן על יצרן התוכנה מפני תביעות בגין אי התאמת המוצר לייעודו. זהו למעשה ביטוח ערבות למוצר שהוא מבצע את המצופה ממנו בהתאם להתחייבויות היצרן. כשל ביצוע של התוכנה הינו עילה לתביעה מצד הלקוח כלפי יצרן התוכנה.

שוק המבטחים המוכנים בכלל לבטח יצרני תוכנה בביטוח חבות מצומצם ביותר, דרישותיהם המקדמיות מחמירות ביותר, היקף הכיסוי הניתן על ידם אינו מניח את הדעת, הן לעניין תנאי הביטוח וההרחבות והן לגבי גבולות האחריות הנדרשים על ידי היצרנים. המחיר יקר ושיעור ההשתתפויות העצמיות מקריע שחקים.

ביטוח איכות המוצר או טיב המוצר כמעט ולא ניתן להשגה בגין המוצר הנקרא "תוכנה" וזאת בגלל הפרובלמטיות של המוצר כפי שצוין לעיל.

מאידך, נוטים מבטחים בחו"ל לבטח בביטוח אחריות מקצועית יועצי תוכנה ומחשוב - COMPUTER CONSULTANTS אף בגבולות אחריות של מיליוני דולרים, אומנם בפרמיה יקרה. יועצים אלו מעורבים במתן שירותי הכנה לעיבוד נתונים, תוכניות מחשוב ותכנון תוכנות ואף בכל מערך התאמת תוכנות וציוד לדרישות הלקוח. לכאורה, אחריותם פחותה מאחריותם של היצרנים מאחר והם לא מעורבים בפיתוח עצמו באופן מעשי. אולם לא תמיד הדבר נכון. בשנת 1990 יושבה באנגליה תביעה בסך 800,000 לירות שטרלינג כנגד יועץ בשל פגם, ליקוי בתכנון תוכנת מחשב הנובע מייעוץ שניתן והצהרות שהצהיר בקשר לכך. התוצאה הייתה פגם במערכת שהוזמנה על ידי הלקוח.

בגלל המצב הקשה שבו יצרנים אינם יכולים בדרך כלל לכסות את חבותם, ברכישת ביטוחים מתאימים, התפתחו טכניקות שונות וניסיונות להגבלת אחריותם של יצרני וספקי תוכנות, טכניקות שספק רב אם יעמדו במבחן משפטי לגבי תוכנות מדף במיוחד בארץ, ללא התאמתם לדרישות החוק לאור חוקי הגנת הצרכן והמבחינים על פיהם, במיוחד חוק החוזים, וחוק הגנת הצרכן.

בארצות הברית של אמריקה התפתחה טכניקה של פטור מאחריות הן על ידי סימון מפורש על גבי המוצר, הדיסק ומעטפת מוצר התוכנה, והן בחוזי ההתקשרות. במיוחד בתוכנות מדף. בחלק ממדינות ארה"ב זוכה לתמיכה משפטית טכניקת הפטור כשהיצרן עומד בדרישות מסוימות לעניין היקף הפטור והצגת הפטור על המוצר. במדינות אחרות בארה"ב רואים בחומרה ליקוי תוכנה ויש אפילו הסוברים כי היצרן עלול להתחייב באחריות מוחלטת בצד פיזיים עונשיים במקרים מסוימים, אם יתברר כי התעלם מבעיות בשלבי התכנון והפיתוח כדי להחיש את פיתוח התוכנה או לחסוך בעלויות.

באותם מקרים בהם יצרני התוכנות אינם זוכים להסכמת הלקוחות, הם מנסים באותם מקרים להגביל את חבותם הן לגבי סוגי הנזקים והן לגבי היקף הנזק. יש יצרנים המכניסים בחוזים שלהם עם לקוחותיהם סעיפים שמטרתם להקטין בעת נזק את חשיפתם בנוסח כמו: "הלקוח מצהיר כי בחן את התוכנה ויישומיה והיא מתאימה לדרישותיו ולצרכיו העסקיים והוא מוותר על כל זכות לטענת פגם, ליקוי או אי התאמה" ו/או "הלקוח אינו פטור מבדיקות סבירות התוצאות המתקבלות כתוצאה משימוש בתוכנה".

לעיתים, דורשים גם הלקוחות במיוחד במקרים של פיתוח תוכנות ספציפיות, התחייבויות מרחיקות לכת מצד היצרן והספק, לעיתים אפילו הצהרה כי התוכנה תסופק "חופשית מכל שגיאה, פגם או תקלה". כמובן שיצרנים אינם מוכנים לתת התחייבויות גורפות כאלו, וכאן נשאר שדה רחב ליועצים המשפטיים של הצדדים.

לאור הקשיים הקיימים בהשגת ביטוחים הולמים, מתחדדת חשיבות מציאת כלים ואמצעים חליפיים או נוספים לביטוח על ידי ניהול נכון של הסיכונים העומדים בפני יצרני התוכנות, כדי מצד אחד למזער את החשיפה והנזקים מפגמים וליקויים בתוכנות, ומצד שני למנוע קשיים עסקיים בגלל הצורך להתמודד עם תשלומי פיצויים בעקבות נזקים לנפגעים. מקצת היצרנים לוקחים בחשבון בהערכות התקציבית השנתית, ויש אפילו בעלויות פיתוח ויצור התוכנה, את אפשרות חשיפתם ואת גורמי הסיכון הצפויים ומנהלים למעשה קרן עצמית כדי להתמודד עם תביעות אפשריות מצד לקוחותיהם. כאשר עומדים אותם יצרנים לצאת עם תוכנה חדשה, הם מתקצבים את הקן בהתאם, כל זאת כמובן בנוסף לאמצעי בקרה מתחייבים בתהליכי הפיתוח והייצור, ובהתחשב בהיקף הכיסוי הביטוחי שהצליחו להשיג.

סיכום

חלקם הגדול של העימותים בין יצרני התוכנות ולקוחותיהם מסתיים בפשרה כלשהי, שעלותה ליצרן התוכנה בסופו של דבר כסף רב. יצרן התוכנה שאינו מעוניין בחשיפת המקרה בתקשורת כתוצאה מנקיטת צעדים משפטיים על ידי הלקוח, דבר העלול לגרום ליצרן התוכנה נזק רב ואף להרוס את עסקיו, מוכן ברוב המקרים ללכת כברת דרך לקראת הלקוח. הלקוח אף הוא מודע להליך המשפטי היקר, הממושך והמתיש וכל רצונו הוא להקטין את נזקיו, מוכן גם הוא ללכת לפשרה הוגנת עם היצרן. בגלל חוסר אפשרויות להשגת ביטוח מתאים נופלות הוצאות אלו בדרך כלל על יצרני התוכנות.

ככל שתגבר רמת המודעות של היצרנים לחשיבות בדיקות האיכות וביצועם הלכה למעשה, ברמה הגבוהה ביותר, כן יגדלו הסיכויים שמבטחים רציניים יהיו מוכנים להיכנס לענף ולהעניק ליצרני התוכנות ביטוחים הולמים לדרישותיהם.

ייעודו של המאמר להעניק לך מידע מקצועי כללי על התחום הביטוחי הנסקר במאמר. אין כוונת המאמר להוות תחליף או לספק יעוץ ביטוחי מקצועי ממוקד לפתרון בעיה כזו או אחרת בתחום האמור ברמה הפרטית או העסקית של הקורא, מבטחיו או לקוחותיו. בכל מקרה, בו הנך זקוק לפתרון בעיה מקצועית בתחום אליו מתייחס המאמר, מומלץ כי תתייעץ עם יועץ ביטוח.

